

Катерина ГОНЧАР,

orcid.org/0000-0003-1110-3227

кандидат мистецтвознавства,

в.о. завідувача кафедри мистецтвознавства та мистецької освіти

Київської академії декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука

(Київ, Україна) *K.R.Honchar@gmail.com*

АВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ МИТЦЯ ЯК СТИЛЕТВОРЧИЙ ЧИННИК ОБРАЗОТВОРЧОГО ФОЛЬКЛОРУ У СУЧАСНІЙ КЕРАМІЦІ

У статті розглядається поняття авторської концепції. Досліджується звернення до образотворчого фольклору українськими керамістами.

Створення й втілення образу є невід'ємним компонентом творчої діяльності митця. Художній образ як особлива форма естетичного освоєння світу є вираженням почуттів, ідеалів художника. Зображуючи буття в образах автор не тільки розкриває грані власного світогляду, але й знайомить глядача з власною концепцією цих образів. Трансформація візуалізованих форм фольклору, не пряме цитування, а переосмислення їхньої символіки та пластики, подане крізь призму бачення сучасного художника, не тільки посилює емоційний вплив роботи, а й додає нових відтінків змісту, збагачуючи сприйняття твору. Сьогодні митці пропускають через себе реалії та травми військового часу. В умовах, коли ворог прагне знищити саму сутність української нації, завдання художників збільшується. Заперечуючи нашу ідентичність, намагаючись привласнити наші культурні здобутки, ворог змушує українців постійно показувати світові багатогранність, багатоквітковість, розмаїтість нашої культури. І вміння художників переосмислювати наш культурний спадок стає частиною боротьби за виживання етносу.

Серед українських художників одним з перших до сміливих експериментів з художньою мистецькою спадщиною, поєднання технік та прийомів народного мистецтва, декору з принципами мистецтва станкового, створюючи новаторські арт-об'єкти, звернулись саме керамісти.

Вироби, що протягом тисячі років створювались ремісниками (народними майстрами), надихали значну частину сучасних художників. До спадщини народних митців зверталися Т. Левків, У. Ярошевич, Я. Мотица, О. Безпалків, Т. Береза, П. Печорний, Л. Богинський, О. Олійника, А. Гльїнський та ін.

Тенденція поєднання традиційних для народного мистецтва матеріалів і засобів виразності скульптури, живопису та ін. видів образотворчого мистецтва притаманна творчості багатьох митців сучасності. Такий підхід надає повну творчу свободу для втілення абстрактно-асоціативних образів. До неї звертаються В. Хижинський, О. Олійник, О. Дворак-Галік та багато інших.

Отже, сьогодні керамісти продовжують розвивати новації на базі традиційних матеріалів та технік, форм, залучають нетипові для них матеріали, використовують засоби виразності інших видів мистецтва, створюючи сучасні, новаторські твори, де втілюють своє авторське мислення, знайомлячи глядача зі своїм світобаченням.

Ключові слова: художній образ, концепція, художня кераміка, арт-об'єкт, скульптура.

Kateryna HONCHAR,

orcid.org/0000-0003-1110-3227

Candidate of Fine Arts Sciences,

Head of the Department of Arts Sciences and art Education

Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design

(Kyiv, Ukraine) *K.R.Honchar@gmail.com*

THE AUTHOR'S CONCEPTION OF THE ARTIST AS A STYLISTIC FACTOR OF FINE ART FOLKLORE IN MODERN UKRAINIAN CERAMICS

This article describes the author's conceptions in modern Ukrainian ceramics.

The creation and embodiment of the image is an integral component of the artist's creative activity. As a special form of aesthetic mastering of the world the artistic image is an expression of feelings and ideals of the artist. Depicting being in images, the author not only reveals the facets of own worldview, but also introduces the viewer to own imaginative concept. The transformation of visual forms of folklore, non direct quotation, rethinking of their symbolism and plasticity, is presented through the prism of the contemporary artistic vision. Such an approach enhances the emotional impact of the work and adds new senses to the content as well, enriching the perception of the artistic work. Nowadays, artists apprehend and take close to the heart realities and traumas of wartime. In conditions when the enemy seeks to destroy

the very essence of the Ukrainian nation, the tasks of artists are enlarged. By denying our identity, trying to appropriate our cultural achievements, the enemy forces Ukrainians to demonstrate the versatility, multicolor variety, diversity of our culture to the world. And the ability of artists to rethink our cultural heritage becomes part of the struggle for the survival of the Ukrainian nation.

Among Ukrainian artists, ceramists were one of the first to brave experiments with artistic heritage, combining techniques of folk art, décor with the principles of easel art, creating innovative art objects. Artistic works that have been created by folk masters for a thousand years inspired a significant part of contemporary artists. T. Levkiv, U. Yaroshevych, Y. Motyka, O. Bezpalkiv, T. Bereza, P. Pechornyi, L. Bohynsky, O. Oliynyk, A. Ilyinsky and others addressed the heritage of folk artists.

The tendency to combine traditional folk art materials and means of expression of sculpture, painting and other types of fine arts are inherent in the works of many contemporary artists. This approach provides complete creative freedom for the embodiment of abstract associative images. V. Khyzhynsky, O. Oliynyk, O. Dvorak-Halik and a lot of other artists apply these methods in their creative activity.

Key words: *artistic image, conceptions, art ceramic, art object, sculpture.*

Постановка проблеми. У мистецтві особливе значення набуває особистість художника і його суб'єктивність. Можна навіть говорити, що вартість письменника, художника, композитора визначається не тільки особливостями і масштабом його таланту та вмінням його використовувати в процесі творчості, постійно вдосконалювати в своїй майстерності, а й постійно надихатись ідеалами, ідеями, цінностями, які становлять його пафос, внутрішнє спонукання і орієнтир діяльності. Митець виражає в своїх творах своє розуміння і оцінку відображуваного, виявляє власні найсильніші та найглибші почуття, все те, що пережив, і що не залишає його байдужим.

Специфіка художньої творчості полягає у її образності. Створення й втілення образу є невід'ємним компонентом творчої діяльності митця. Художній образ як особлива форма естетичного освоєння світу є вираженням почуттів, ідеалів художника. Зображуючи буття в образах автор не тільки розкриває грані власного світогляду, але й знайомить глядача з власною концепцією цих образів. Загалом поняття «концепція» є розгорнутою системою поглядів. У цьому сенсі автор може мати власну естетичну концепцію художньої творчості, тому вона знаходить вияв у художньому творі, становить основний ідейно-творчий задум митця. Індивідуальність художнього мислення і художнього бачення проявляється у творенні образу, в якому поєднано загальне і конкретне. У цьому процесі автор вивчає багато явищ дійсності, виявляє найбільш характерні риси і переносить їх у художній твір, домислюючи і типізуючи у цілісний завершений образ. Тому образ є втіленням авторської концепції, яка формує у творі художню цінність.

Авторська концепція митців у творах образотворчого фольклору вирізнялася широтою художнього осягнення та викладу ідеї. Спосіб організації матеріалу, який, виходячи з художнього бачення автора, сприяв створенню нового образу

світу. Це своєрідно проявлялося в усіх видах творчості. Експерименти у галузі художньої кераміки мають тисячолітню історію, це пов'язано не лише з виготовленням ритуальних статуеток, а й інших функціональних предметів. Сучасні митці активно звертаються до досягнень у цьому мистецтві, формують новий образ, в якому явні перегуки не лише з давніми формами, а й орнаментикою. Це допомагає художникам підтримувати духовний зв'язок з предками, зі значним шаром архаїчної культури. Отже, трансформація, зокрема, візуалізованих форм фольклору, не пряме цитування, а переосмислення їхньої символіки та пластики, подане крізь призму бачення сучасного художника, не тільки посилює емоційний вплив роботи, а й додає нових відтінків змісту, збагачуючи сприйняття твору. Сьогодні митці пропускають через себе реалії та травми військового часу. В умовах, коли ворог прагне знищити саму сутність української нації, завдання художників збільшується. Заперечуючи нашу ідентичність, намагаючись привласнити наші культурні здобутки, ворог змушує українців постійно показувати світові багатогранність, багатоквітковість, розмаїтість нашої культури. І вміння художників переосмислювати наш культурний спадок стає частиною боротьби за виживання етносу.

Аналіз досліджень. Творчість сучасних керамістів розглядається в дослідженнях, присвячених декоративно-прикладному мистецтву та загалом в мистецтві України. Зокрема, дослідниця українського професійного дпм З. Чегусова (Чегусова, 2014: 16) приділяє значну увагу і кераміці в своїх роботах. Науковці зосереджуються на творчості того чи іншого кераміста, розглядають події та явища в царині художньої кераміки. Наприклад, Т. Зіненко (Зіненко, 2019: 58) зосереджується на керамічних симпозиумах, проєктах. Низка дослідників приділяють увагу різним аспектам творчості певних керамістів, висвітлюючи і звернення художників до етнічних, фольклорних мотивів та

їх переосмислення у власному творчому здобутку. Але комплексного аналізу використання образотворчого фольклору як частину авторської концепції не розглядалось.

Мета статті – розглянути звернення українських професійних керамістів до образотворчого фольклору як складової авторської концепції митців.

Виклад основного матеріалу. Серед українських художників одним з перших до сміливих експериментів з художньою мистецькою спадщиною, поєднання технік та прийомів народного мистецтва, декору з принципами мистецтва станкового, створюючи новаторські арт-об'єкти, звернулись саме керамісти.

Новатором у галузі художньої кераміки виступив киянин О. Міловзоров. Досконало володіючи техніками живопису, скульптури, працюючи з різними матеріалами, художник від 1980-их рр. активно експериментує з керамікою, створюючи нетипові речі, далекі від традиційного підходу, що на той час панував у декоративному мистецтві СРСР. Автор вважав, що «...декоративне професійне мистецтво має право на існування як оригінальне, а не як копія та варіації народного (Придатко, 1991: 7). У своїх роботах він розкриває проблему екологічного забруднення довкілля. Так, ще 1979 р. з'явилися «Середовище існування», «Біомеханічний механізм», і саме новаторська імітація металевих механізмів у кераміці та несподівано-парадоксальне поєднання останніх з рослинними мотивами посилили змістове навантаження, наблизивши твори художника до того, що ми нині означаємо як актуальне мистецтво, тобто мистецтво, котре вказує на проблеми, що існують у суспільстві, вимагаючи від глядача замислитися над ними. До декоративних мотивів народного мистецтва, а не лише до традиційних технік керамічного виробництва, художник звертається у творах, в яких підіймає питання збереження та переосмислення культурної спадщини. Своєрідний характер умовності властивий творчій манері митця, дозволяє йому віднаходити неоднозначні формальні рішення, ірреальну реальність, що діють на глядача емоційно, збуджують не тільки естетичний почуття, але й серце і розум (Чорнобродова, 2001: 25). У «Композиції» (1990) автор використовує форми, притаманні сакральній українській архітектурі, доповнюючи їх зображеннями пташок, які за стилістикою нагадують мотиви Київської Русі, оздоблені складним орнаментом, в якому легко упізнається стилістика української вишивки. Новаторський підхід митця до художньої кераміки, включення в арсенал її виражальних засобів пластичних ідей,

запозичених у формах та декорі, притаманних іншим видам прикладного мистецтва – металу, пластику, текстилю, розширює її можливості, дозволяючи втілювати у традиційному матеріалі концепції актуального мистецтва.

Тема архаїки є близькою і для керамістки з Ужгорода М. Росул, яка зазначає: «Цікавлюсь архаїкою різних культур, спільністю її семантики у світовому мистецтві, трансформацією у модерному мистецтві» (Чегусова, 2020: 122). Подекуди мисткиня ще сміливо відходить від форм першоджерела, надаючи роботам певної грайливості, насичуючи їх неоднозначністю змістів. Такою є «Nice» (1992) – декоративна умовна статуетка, виконана в стилістиці трипільської пластики і водночас доповнена грайливими крильцями. Залежно від творчої ідеї та обраної теми в мистецьких керамічних роботах автора простежуються міжкультурні впливи. Ці неповторні творіння мистецтвознавець О. Приходько називає «архаїчним трансавангардом». Протягом різних періодів творчості у її доробку з'являються виразні керамічні фігурки, подібні до трипільських ритуальних статуеток богинь («Чорна фігура», 1992). Авторка використовує не лише давні форми, а й оздоблює їх орнаментами, розписами, трансформує цілий пласт архаїчного мистецтва. Надаючи їм відчутних рис сучасної пластики, підкреслюючи динаміку, М. Росул створює свій пізнаваний стиль, в якому, проте, помітною залишається першооснова, інтерпретована майстром сьогодення. Яскравим прикладом цього є декоративні скульптури «Цнота» із серії «Трипілля» (1998) та «Орієнтальний мотив» (1992). Звертаючись до архаїчних форм, керамістка підіймає питання співіснування у просторі давніх культур, їх значення у нашому сьогоденні. Доробок художниці є прикладом переосмислення мистецтва архаїки не лише у питаннях формотворення, композиційного вирішення, а й у сенсі створення образів, які несуть в собі закодовані символи попередніх епох.

До давньої символіки звертається і львів'янка Г.-О. Липа, вважаючи, що кожна нація століттями випрацьовує власний формотворчий процес, внаслідок якого відбувається синтез різноманітних елементів, а не еkleктичне нагромадження мотивів та композиційних схем. У своїх творчих пошуках мисткиня тяжіє до переосмислення прадавніх форм. Г.-О. Липа створює пластично виразні керамічні жіночі статуетки з підкресленими стегнами та умовно вирішеною голівкою або навіть без неї, задумуючи такі фігурки як своєрідний посуд. Беручи за основу архаїчні форми та апелюючи до генетичної пам'яті українців, художниця виконує

сучасні за звучанням твори, що водночас включають у себе пізнання підтексти минулого. У роботах циклу «Берегині» (1995–1996) авторка поєднує два види декоративно-ужиткового мистецтва – кераміку і витинанку. Створюючи декоративні керамічні пласти, вона використовує принцип побудови композиції та засоби виразності витинанки зображуючи «берегиню». Властива витинанці симетрія та ажурність імітовано кольоровими поливами, що оригінально втілюють образ архаїчних жіночих статуєток. В інших творах художниця особливу увагу приділяє фактурам, що особливо підкреслюють авторську манеру у декоративній скульптурі. Вона звертається і до стилістики доби бароко, зокрема у серії «Берегиньки» (1996–1999), де досягає відповідного ефекту за рахунок складних рослинних орнаментів та використання позолоти, створюючи яскраві, пишно декоровані силуети берегинь. Інтерпретуючи зображення прадавніх «богинь», «берегинь», використовуючи різноманітні технічні прийоми виготовлення кераміки, експериментуючи з засобами виразності Г.-О. Липа пропонує нове відмінне від традицій прочитання цієї давньої тематики.

Вироби, що протягом тисячі років створювались ремісниками (народними майстрами), надихали значну частину сучасних художників. Так, форми давнього глиняного посуду та його поширених у селянському побуті різновидів стали джерелом натхнення у 1990-х для групи професійних керамістів, щодо творчого спрямування яких З. Чегусова вживає визначення «ретрофольклористи». До спадщини народних митців зверталися Т. Левків, У. Ярошевич, Я. Мотика, О. Безпалків, Т. Береза, П. Печорний, Л. Богинський, О. Олійника, А. Ільїнський та ін. Серед них мисткиня з Львівщини У. Ярошевич, першоджерелом її керамічних скульптур стала техніка виконання глиняного посуду, нею вона формує уподібнені до нього частини, з яких потім збирає антропоморфні та зооморфні фігури, монументальні за виразом. Художниця підкреслює риси архаїки у своїх творах, інтерпретує здобутки гончарства, наголошуючи на рукотворності і деякій примітивності вирішення форм (декоративна скульптура «Зацікавлена», 2000; композиція «Божественні», 1997). Вона синтезує українські традиції кераміки і мотиви інших національних культур, серед яких навіть мистецтво племен Африки. Таким чином, творчість У. Ярошевич є яскравим прикладом синтезу традиційних прийомів формотворення і декорування у кераміці та світобачення сучасної людини.

Переосмислене народне мистецтво і львів'янка Л. Шилімова-Гадзенко. Два художні фахи май-

стрині – текстиль та кераміка – вдало поєдналися в ідеї створення традиційної вузлової ляльки-оберегу у глині («Лялька», 2001–2003). «Сподіваюсь, що мої роботи мають тонкий, суто жіночий стиль, багатошаровий за контекстом. Як і кожний художник, намагаюсь бути оригінальною у виборі засобів вираження ідеї, сполучаю різні жанри мистецтва. Добре, що в декоративному мистецтві зникає салонність, більше з'являється виставкових творів авангардного мистецтва, добре, що відроджується архітектурна керамопластика» (Чегусова, 2002: 160). Відомими роботами стали виконані в кераміці фігурки ляльки-мотанки, стародавньої української іграшки-оберегу, що нині сприймається як символ української народної культури. У співавторстві з чоловіком художниця здійснила проект «Мала планета Україна» (2012), включивши у структуру твору уламки давньої української кераміки.

Поверхню керамічних виробів киянин Л. Богинський використовував як полотно для абстрактного твору. Виконані ним пляшки, тарілки виступають як чиста форма, що не мають функціонального призначення, стаючи натомість тлом для сюжетного чи абстрактного вирішення у графічному чи живописному стилі. Такою є серія «3 життя Іуди» (Полонне; 1991–1993), композиція «Зима», панно «Танок життя» (обидві – 1991), «Кринка» (1995) та ін.

Авторська концепція об'ємно-просторової пластики О. Олійника полягає у гармонічному поєднанні людини і природи. Це спонукає митця віднаходити у цих відношеннях такі точки дотику, які відсилають глядача до його спогадів, асоціацій. Цю тезу розкривають декоративні композиції «Ранкове сонце» (1991), «Музи» (1995), «Одуд», «Птах в очереті» (обидві – 1999). До створення сюжетних композицій у кераміці звертається Т. Береза, яка у творчості найцікавішим вважає «відчуття знайденого образу». У творі «Міфологія» (1992) автор взяла за основу типові для народного мистецтва керамічні фігурки вершника на коні, але за рахунок гри з симетрією, повторами, створила цілком сюрреалістичні образи.

Міфологічні сюжети відтворює у художній кераміці і В. Хижинський, він вибирає лаконічні та виразні засоби кераміки, поєднує їх з різними фактурами, емальми та поливами, кольором. Динамічні декоративні скульптури, об'ємно-просторові композиції є втіленням його авторської концепції, де органічно поєднано особистісне, індивідуальне і загальне. Це демонструють декоративні скульптури «Сізіфові труди» (1995). «Напад» (1996), «Викрадачі гнізд» із серії «Забуті

спогади» (1997), «Японський мотив» (2000) та ін. Як зазначає автор, його творче кредо, це прагнення зрозуміти себе і почути інших, а подорож у пошуках краси, добра, гармонії і любові, дасть відповіді на одвічні питання, а уява допоможе втілити їх у різних формах. Автор переосмислює події новітньої історії України – Революції Гідності, початку війни, подальшого повномасштабного вторгнення.

Ця тенденція поєднання традиційних для народного мистецтва матеріалів і засобів виразності скульптури, живопису та ін. видів образотворчого мистецтва притаманна творчості багатьох митців сучасності. Такий підхід надає повну творчу свободу для втілення абстрактно-асоціативних образів.

Обрані І. Фізером теми часто присвячені сторінкам історії та культури України, а використання прийомів станкового та монументального мистецтва, надають цим темам у вирішенні художника вагомого значення. І. Фізер при створенні керамічних декоративних композицій прагне узагальнення та цілісності форми, підпорядкування менших другорядних елементів у композиції головному. Відчутний у роботах вплив народного мистецтва, він вважає, що світ образів в уяві людини це декоративний традиціоналізм. Так, у композиції «Велет-гора» (2000) зображено персонажа народного фольклору та численних народних картин – Козака-Мамая. Його постать доповнено скульптурними зображеннями коників, які за вирішенням близькі до народної іграшки.

Авторська концепція митця О. Рося ґрунтується на переосмисленні реальної дійсності та художньому перетворенні вражень від неї. Він вважає, що образний світ втілений у творах викликає позитивні емоції та впливає на світогляд людини. Митець звертається до різних тем (архаїки, природи, буття людини) створюючи об'ємні композиції, декоративні пласти, послуговуючись стилістикою абстрактного мистецтва. Риси архаїчного в його творах проявляється у формі давніх оберегів, знарядь праці чи навіть транспортних засобів, прикрашених примітивним геометричним орнаментом, де елементи немов пов'язані між собою канатом, який автор імітує за допомогою фактури. Завдяки ж кольору твори імітують матеріал кістки (декоративна пластика «Осіньна мандрівка», 2000; «Спогади про далеку подорож», 2000).

Сьогодні керамісти продовжують розвивати новації на базі традиційних матеріалів та технік, форм, залучають нетипові для них матеріали, використовують засоби виразності інших видів мистецтва, створюючи сучасні, новаторські твори,

де втілюють своє авторське мислення, знайомлячи глядача зі своїм світобаченням. Авторська концепція Ю. Богацької полягає у органічному поєднанні кераміки, станкового мистецтва (живопису і графіки), завдяки чому вона реалізовує прагнення до виразності та лаконічності форми, її художності. Оригінальною за вирішенням є її декоративна композиція «Осіньне надвечір'я» (2014), в якій художниця поєднала різні види керамічних виробів – декоративну пластику («вази») та панно (квіти що кріпиться до декоративного пластику). Зображення на білому тлі ритовано і інкрустовано темним кольором.

Найперспективніший шлях розвитку сучасної української образотворчості залишається на основі синтезу стильових рис та образності професіонального і народного мистецтва на тлі ясного усвідомлення авторами відмінностей між ними (Чегусова, 2015). Мисткиня-керамістка В. Дромарецька у своїх роботах підіймає цілий пласт української культури, етноархаїки, звертаючись до звичаїв народу, трансформує їх в мистецьких творах, виконаних з новаторськими прийомами. У композиції «Зима», автор втілила витончений скульптурний портрет жінки, з тонкими рисами обличчя. Її образ є художнім наративом, в якому присутня літературна фабула, фольклорна основа та традиції свят та народних гулянь, що показано за рахунок величезного капелюха, що віддалено нагадує дідух. Урочистості в роботі досягнуто завдяки розташуванню на верху капелюха різдвяної зірки, а схожість з народним оберегом посилюють переплетені нитками елементи. В іншому її творі – «Дівчина у святковому вбранні» теж поєднано кераміку, текстиль (головний убір) та скульптуру (погруддя), у цьому симбіозі автору вдалося втілити багатогранну східну культуру та створити новий за стилістикою художній образ.

Розмаїті новаторські пошуки у руслі класичного модернізму та постмодернізму притаманні доволі «емансипованій» авторській концепції художниці О. Дворак-Галік, яка вражає нетиповим виконанням звичних тем у кераміці. Створені об'ємно-просторові художні форми вона доповнює різними матеріалами, декорує рельєфом і яскравими кольоровими поливами. Це демонструють роботи «Подих води», «Дерево життя», «Мати-Берегиня» (усі – 2014), «Геометрія води», «Гроші» (обидві – 2015). Художниця працює з гостро соціальними темами, серед таких «Переверни прапор» (2014), декоративна композиція зі скріплених між собою керамічними пластинами жовтого та блакитного кольору, декорованих давньою символікою – реакція художниці на дискусійну тему. Її ж

авторства і інсталяція з керамічних розписаних блакитними та жовтими квітками котушок «Реасе. ua» (2014), якими вона виклала цей напис, демонструючи прагнення миру в Україні.

Структура народної тканини, плахти надихає на творчі експерименти кераміста І. Гуржія. У однойменній роботі «Плахта» (2015), він представив керамічне панно з квадратиків фаянсу у дерев'яній рамі. На кожному з них зображено ткацькі переплетення або квіткові мотиви, чи пташки, що вирізняються стилістично. Художник показує як орнаментальні мотиви можна поєднати в одній композиції із засобами виразності різних видів мистецтва.

Осмилюючи категорію «часу» через мистецтво кераміки В. Ковальов, розкриває її потенціал. У композиції «Посуд часу» (2014) він використав об'ємні білі форми, що віддалено нагадують традиційний посуд, який водночас перегукується з лабораторними приборами. За ідеєю автора давня мрія людства – винайдення машини часу, може здійснитись завдяки лабораторним дослідям. Натомість художник В. Буткалюк у роботі «Чайна церемонія» (2015) створив новий образ із звичних побутових виробів – чайника і чашки. Їх керамічна форма це ажурний «каркас», який відсилає до техніки макраме, а білий і оранжевий колір посилює відчуття цієї техніки. У цьому стилі виконала композицію «Клепсидра» (2014) А. Чавус, яка форму піал об'єднала за принципом двох перевернутих трикутників, повернувши дном до глядача і декорували їх. Таким чином авторська концепція кожного з художників визначала художній контекст їх творів, і відповідну комунікацію.

Емоційна складова у творенні антропоморфної пластики художниками, завжди виходить на перший план. Кожен з них прагне розкрити внутрішній світ образів застосовуючи узагальнені чи натурні форми. В об'ємно-просторовій композиції «3 глибини віків» (2008) А. Віхтюка, відтворено антропоморфні форми з черепків посуду, поставлених по колу, що немов тягнуть один до одного. Частина фігур декорована в середині, інша ще й ззовні, за рахунок округлих форм формується відчуття орнаменталізації писанок. Розпис створює ілюзію народного одягу.

Особливо цікавим за новацією у кераміці є декоративний пласт, що межує на перетині картини та об'єкту. У ньому найбільш розкриваються філософські аспекти теми, що наприклад демонструє робота Н. Богачкової «Вільнодумство» (2014), присвячена подіям в Україні 2014–2015 рр. Вона має два глибинних сенси – зовнішній – як символ протиставлення однакових і монотонних

«беркутівців», різноманіттю і яскравості українських громадян на майдані, внутрішній – як трансформація людини від скутості і страху свого прояву, стереотипності й шаблонності думок і дій, свободу і розуміння своєї природи та індивідуальності, вміння мислити дивергентно і безпосередньо. Це виражено у двох трикутниках різних за розмірами і заповнених ключами, в меншому однаковими, розташованими чітко і ритмічно, у більшому – різними, зображеними хаотично. Її декоративне панно «Вихід в абсолют» та інтерактивна скульптура «Метафізика» (2014) також демонструють майстерність художниці втілити ідею шляху до самовизначення.

Керамістка Ю. Бланк прагне поєднати техніку традиційної кераміки та засади актуального мистецтва. «Кераміка – це мистецтво. Можна і потрібно робити у кераміці contemporary art. Її слід не тільки використовувати. На неї слід дивитися. Глина – вічний, дуже давній матеріал. Саме з глини я роблю об'єкт сучасного мистецтва», – зазначає авторка (Філоненко, 2014). Її проекти «Сни», «Дрова», «Краса красива» включають твори, виготовлені за традиційною технологією у кераміці, але зображення в них імітують дрова, подушки. Використовує Ю. Бланк і традиційні форми тарілки. У роботах мисткині присутні еклектика, застосовані орнаменти, розставлені соковиті акценти. Її роботи музейні, камерні, інтимні, мінімалістичні і водночас буржуазно-розкішні. Але все ж таки для тих, хто дивиться глибше, хто бажає проводити паралелі, є те, що залишається незмінним – смак кераміки, що давно вийшла за межі ужиткового на рівень справжнього мистецтва (8)

Висновки. Від кінця 1980-их до сьогоднішнього дня спостерігаємо активне формування та розвиток сучасного мистецтва незалежної України, позначене переосмисленням визнаних культурних цінностей, пошуками місця українського мистецтва у світовому культурному процесі. І в цих пошуках важлива роль відводиться спадщині народного мистецтва, бо в ньому закладені ті символи, що виражали світогляд наших предків. Тож сучасні митці, звертаючись до нього, прагнуть підтримати подібний тісний зв'язок, аби не лише створити неординарні роботи, а й для самоідентифікації самих авторів і нації в цілому. Водночас образотворчий фольклор у роботах і проектах українських митців постає у трансформованій формі, в ній помітним стає вплив світобачення людини сьогодення, а звернення до знаків та символів традиційної культури демонструє можливість наступного розвитку народного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зіненко Т. М. Симпозіуми художньої кераміки України кінця ХХІ століття як явище сучасної культури. Київ : Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва, 2014. 16 с.
2. Чегусова З. Професійне декоративне мистецтво України доби глобалізації (кераміка, скло, текстиль): шляхи розвитку. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : колект. монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. С. 54–88.
3. Придатко Т. «Утопії» і реалії Олександра Міловзорова. Образотворче мистецтво. 1991. № 5. С. 27–29.
4. Чорнобродова С. Передмова. Олександр Міловзоров: Шляхи подолання інерції: Альбом. Київ: Мистецтво, 2001. С. 22.
5. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен: Альбом-каталог / Авт.-упор. З. Чегусова. Київ: Атлант ЮЕМСі, 2002. 500 с.
6. Чегусова З. «Емансиповане» мистецтво, народжене творчим вогнем URL: <http://artukraine.com.ua/a/emansipovane-mistectvo-narodzhene-tvorchim-vognem1-1/#.VQbDPNKsWSo>
7. Філонко Б. Юлія Бланк. Дрова URL: <http://www.yagallery.com.ua/artexhib/211>
8. Краса красива. Юлія Бланк URL: <http://www.yagallery.com.ua/artexhib/50/>

REFERENCES

1. Zinenko T. M. (2014) Sympoziumy khudozhnoi keramiky Ukrainy kintsia XX stolittia yak yavyshe suchasnoi kultury [Symposiums of artistic ceramics of Ukraine at the end of the 21st century as a phenomenon of modern culture] Kyiv: Nats. akad. mystetstv Ukrainy, In-t problem suchas. Mystetstva, 16 s. [in Ukrainian].
2. Chehusova Z. (2019) Profesiine dekoratyvne mystetstvo Ukrainy doby hlobalizatsii (keramika, sklo, tekstil): shliakhy rozvytku. Suchasne ukrainske dekoratyvne mystetstvo: zberezhennia natsionalnoi svoieridnosti v umovakh hlobalizatsii : kolekt. Monohrafiia [Professional decorative art of Ukraine in the era of globalization (ceramics, glass, textiles): ways of development] NAN Ukrainy, IMFE im. M. T. Rylskoho. Kyiv, 54–88. [in Ukrainian].
3. Prydatko T. (1991) “Utopii” i realii Oleksandra Milovzorova [“Utopias” and realities of Oleksandr Milovzorov]. Obrazotvorche mystetstvo. 27–29. [in Ukrainian].
4. Chornobrodova S. (2001) Peredмова. Oleksandr Milovzorov: Shliakhy podolannia inertsii: Albom [Oleksandr Milovzorov: Ways to overcome inertia: Album]. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
5. Dekoratyvne mystetstvo Ukrainy kintsia KhKh stolittia. 200 imen: Albom-kataloh Avt.-upor. Z. Chehusova (2002). [Decorative art of Ukraine at the end of the 20th century. 200 names: Catalog album] / Kyiv: Atlant YuEmSi [in Ukrainian]
6. Chehusova Z. (2016) “Emansypovane” mystetstvo, narodzhene tvorchym vohnem [“Emancipated” art, born of creative fire] URL: <http://artukraine.com.ua/a/emansipovane-mistectvo-narodzhene-tvorchim-vognem1-1/#.VQbDPNKsWSo> [in Ukrainian].
7. Filoneko B. Yuliia Blank. Drova (2014) [Julia Blank. Wood]. URL: <http://www.yagallery.com.ua/artexhib/211> [in Ukrainian].
8. Krasa krasyyva. Yuliia Blank (2017) [Beauty is beautiful. Julia Blank]. URL: <http://www.yagallery.com.ua/artexhib/50/> [in Ukrainian].